13/12/2021

78 χρόνια από το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων – Ένα ατιμώρητο έγκλημα

/ Επικαιρότητα

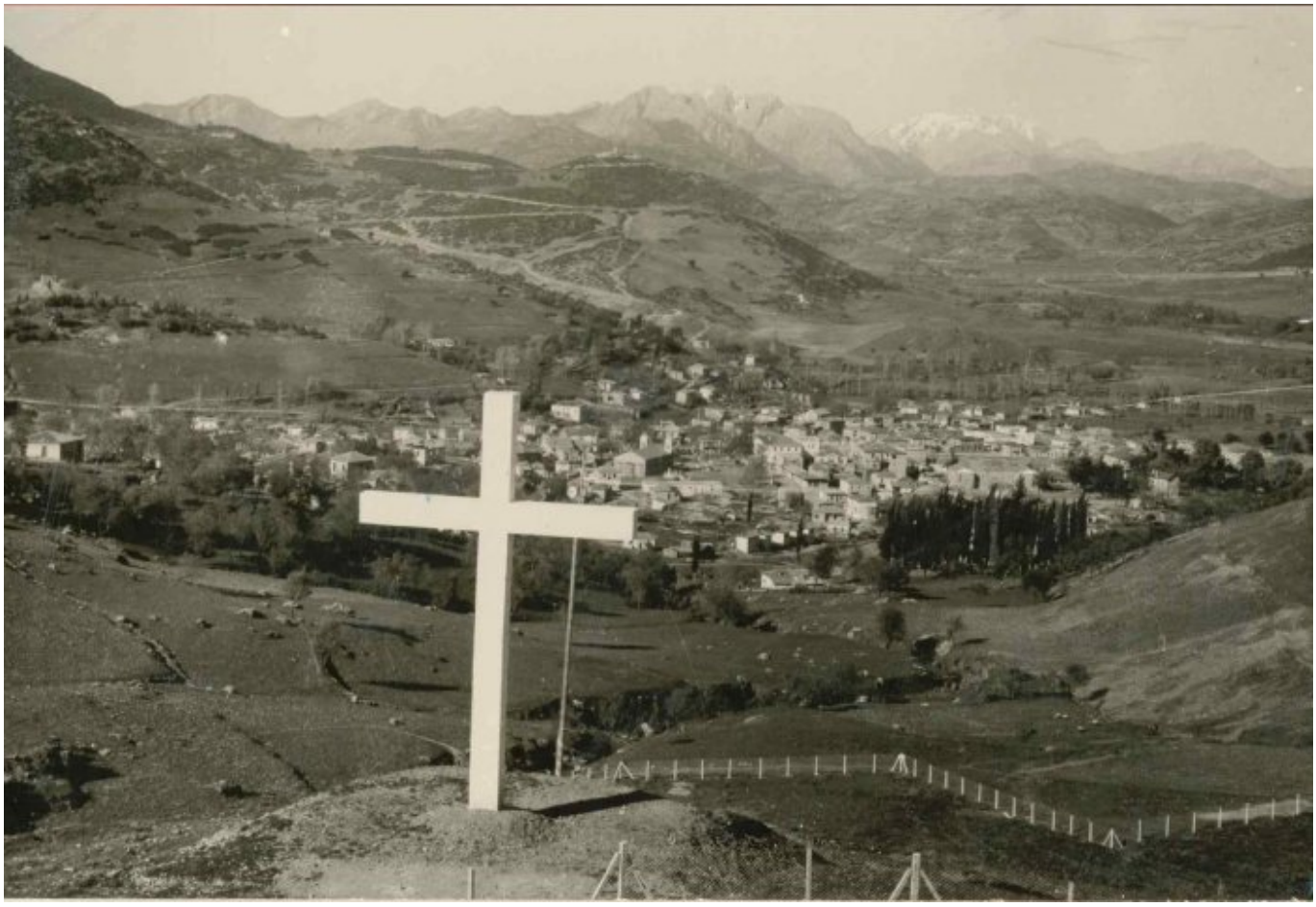

Σήμερα συμπληρώνονται 78 χρόνια από το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων, από την ολοκληρωτική καταστροφή της πόλης και χωριών της ευρύτερης επαρχίας, βάσει του οργανωμένου σχεδίου «Επιχείρηση Καλάβρυτα» (Unternehmen “Kalavryta”), το οποίο εκτελέστηκε με θηριωδία από τον Ναζιστικό στρατό από τις 5 έως 15 Δεκεμβρίου 1943.

Στο πλαίσιο της επετείου, τη Δευτέρα 13 Δεκεμβρίου 2021 κορυφώνονται οι εκδηλώσεις μνήμης. Από την μεριά του, ο Δήμαρχος Καλαβρύτων Θανάσης Παπαδόπουλος σε ομιλία του επανέφερε το ζήτημα των γερμανικών οφειλών και της απόδοσης δικαιοσύνης.

Με το πάνδημο μνημόσυνο στον Καθεδρικό Ναό της Μαρτυρικής Πόλης, στις 10 το πρωί, προεξαρχόντος του **Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Καλαβρύτων και Αιγιάλειας κ. Ιερώνυμου** και με ομιλία απ' τον πρώην Πρόεδρο της Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλο θα ξεκινήσουν οι εκδηλώσεις μνήμης. Την Κυβέρνηση θα εκπροσωπήσει ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας Νίκος Χαρδαλιάς. Θ' ακολουθήσει μετάβαση, με πομπή, απ' τον Καθεδρικό Ναό στον Τόπο Εκτελέσεως, μέσω του Δημοτικού Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, επιμνημόσυνη δέηση και προσκλητήριο εκτελεσθέντων. Όπως αναφέρει ο Δήμαρχος Καλαβρύτων Θανάσης Παπαδόπουλος, εκείνη την ημέρα, απ' την ανατολή έως τη δύση, οι σημαίες στα Καλάβρυτα θα είναι μεσίστιες.

Την **Τρίτη 14 Δεκεμβρίου 2021** στις 9 π.μ. στο σχολικό συγκρότημα «Ευσέβιος Κηπουργός» θα φιλοξενηθεί η εκδήλωση «Η Μόρφου του χθες και του σήμερα» σε συνεργασία με τον Δήμο Μόρφου της Κύπρου.

Στις 10 π.μ. η επιμνημόσυνη δέηση στην Ιερά και Ιστορική Μονή της Αγίας Λαύρας για τους εκτελεσθέντες μοναχούς την 14η Δεκεμβρίου 1943.

Και, φυσικά, η τέλεση του μνημόσυνου στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου, στην Κλειτορία, για τους ήρωες της πόλης. Θ' ακολουθήσει εκδήλωση απ' τον Πολιτιστικό Σύλλογο Κλειτορίας, με τη συνδρομή των μαθητών Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου της περιοχής.

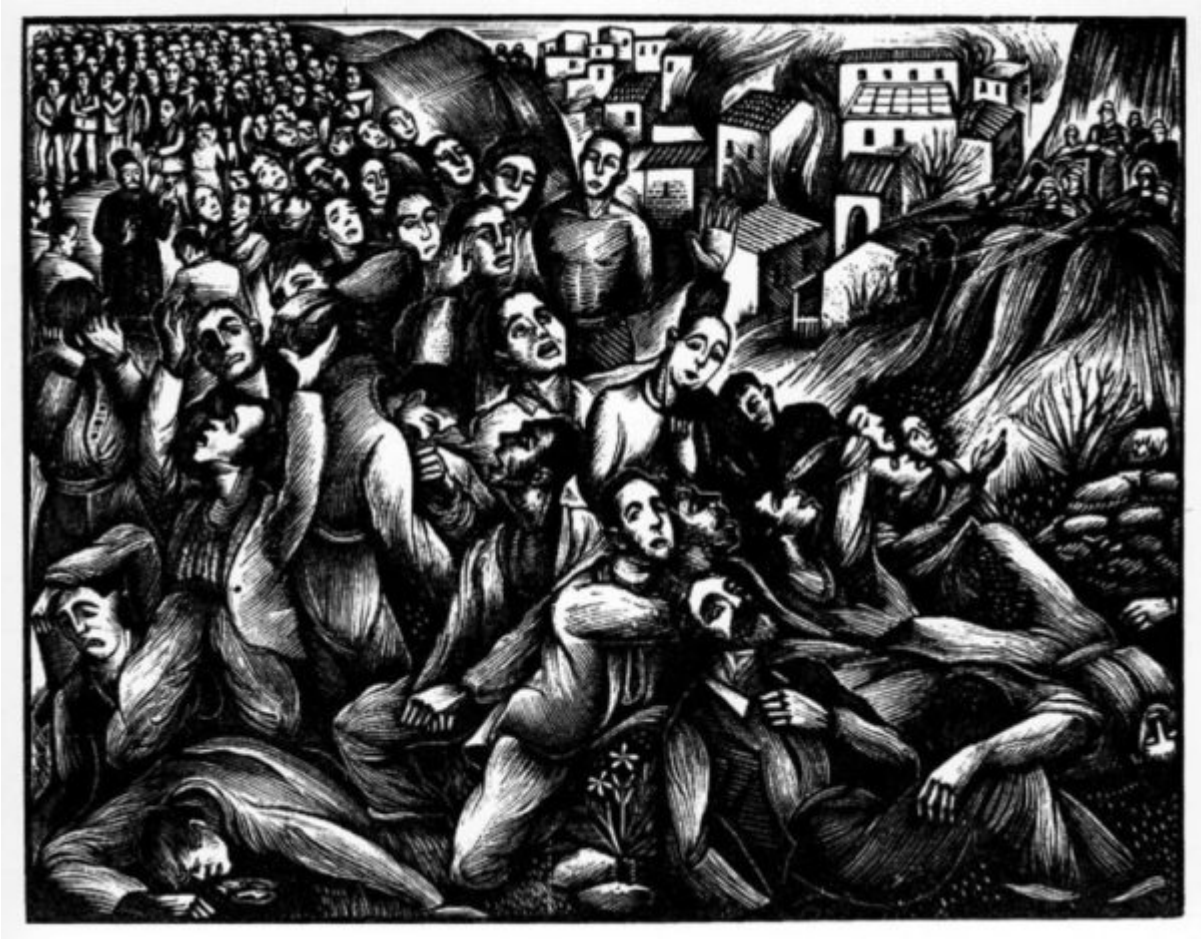

Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων που αποτελεί ένα μελανό σημείο στην ιστορία της ανθρωπότητας και που στιγμάτισε τον σύγχρονο ευρωπαϊκό πολιτισμό, αναγνωρίζεται διεθνώς ως πράξη ντροπής για ολόκληρη την πολιτισμένη ανθρωπότητα. **Συνολικά, κατά τη διάρκεια της «Επιχείρησης Καλάβρυτα», οι Γερμανοί σκότωσαν 1.101 άτομα, κατέστρεψαν και λεηλάτησαν πάνω από 1.000 σπίτια, κατάσχεσαν 2.000 αιγοπρόβατα και απέσπασαν 260.000.000 δραχμές.**

Δήμαρχος Καλαβρύτων για τις γερμανικές αποζημιώσεις: «Οι δράστες, οι κατακτητές, οι εγκληματίες δεν έχουν συρθεί ακόμη στο εδώλιο της πραγματικής ποινής και εξαργύρωσης»

Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων έχει περάσει στην ανεξίτηλη ιστορική μνήμη, όπως τόνισε ο Δήμαρχος Καλαβρύτων Θανάσης Παπαδόπουλος, κατά την ομιλία του, στην εκδήλωση «Τέσσερις πόλεις-Μια Ιστορία, μνήμες απ’ την θηριωδία των κατακτητών στις μαρτυρικές πόλεις Καλάβρυτα, Δοξάτο Δράμας, Κομμένο Άρτας και Δομένικο Λάρισας» που οργάνωσαν στο Πολυδύναμο-Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Καλαβρύτων, το βράδυ της Παρασκευής, 10 Δεκεμβρίου, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καλαβρύτων σε συνεργασία με το Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος. Ο κ. Παπαδόπουλος αναφέρθηκε σε κάθε μια απ’ τις τέσσερις

περιοχές, υπογραμμίζοντας:

• **Δοξάτο Δράμας**. Δυο φορές, σε δυο διαφορετικούς πολέμους, το 1913 και το 1941, δυο Ολοκαυτώματα. Άνδρες, γυναίκες, παιδιά, οι εκατοντάδες δοξασμένοι ήρωες του μαρτυρικού Δοξάτου στην ακριτική Ελλάδα.

• **Κομμένο Άρτας**. Μια μέρα μετά τη γιορτή της Παναγίας, στις 16 Αυγούστου 1943. Ολοκληρωτική καταστροφή, 317 νεκροί, Ολοκαύτωμα, ολόκληρες οικογένειες κάηκαν μέσα στα σπίτια τους. Νήπια, παιδιά, γυναίκες και ηλικιωμένοι δολοφονήθηκαν με απίστευτη αγριότητα. Και όσοι έτρεχαν να σωθούν, οι περισσότεροι έπεφταν νεκροί απ’ τις ριπές των πολυβόλων.

• **Δομένικο Λάρισας.** Στις 16 και 17 Φεβρουαρίου 1943. Ολοκαύτωμα, αδιάκριτη εκτέλεση, χαριστική βολή, κοντά στους 200 οι πατριώτες που χάνουν τη ζωή τους, με τον ηρωισμό τους να γίνεται δύναμη και εμψύχωση στον αγώνα κατά των κατακτητών.

• **Καλάβρυτα**. 13 Δεκεμβρίου 1943. Στο Λόφο του Καππή, στο Σχολείο, σε κάθε σπιθαμή αυτών των ιερών χωμάτων. Οι δικοί μας άνθρωποι, οι συγγενείς μας, η «Επιχείρηση Καλάβρυτα» που η Ιστορία έγραψε ότι ήταν το απεχθέστερο και μεγαλύτερο έγκλημα πολέμου στην Ελλάδα της Κατοχής αλλά και ο πιο φωτεινός ορίζοντας στον αστερισμό των αξιών, των αρχών, των ιδανικών που δεν λογαριάζουν κατακτητές και όπλα και δεν υποχωρούν μπρος σε κανένα άδικο και σε καμία επιβουλή.

Στην ομιλία του ο κ. Παπαδόπουλος επεσήμανε εκ νέου στο ζήτημα των γερμανικών αποζημιώσεων: «**Τα εγκλήματα ακόμα αναζητούν την τιμωρία τους. Και την αναζητούν -και θα την αναζητούν- όσο οι δράστες, οι κατακτητές, οι εγκληματίες δεν έχουν συρθεί ακόμη στο εδώλιο της πραγματικής ποινής και εξαργύρωσης. Όσο το αίτημα των γερμανικών οφειλών μένει ακόμα μετέωρο. Και αποκρούεται με προφάσεις και προσχηματικά επιχειρήματα**».

Στο δε τέλος της ομιλίας του ο Δήμαρχος Καλαβρύτων, εστιάζοντας στην ιστορική μνήμη, θύμισε τις λίγες γραμμές που είχε γράψει στο βιβλίο επισκεπτών του Δημοτικού Μουσείου Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, ο αείμνηστος Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωστής Στεφανόπουλος, το 2005: «Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων έχει περάσει στην ανεξίτηλη ιστορική μνήμη. Η ιστορική μνήμη θα διατηρηθεί, αυτό άλλωστε είναι το προνόμιο της Ιστορίας. Ότι δεν λησμονιέται. Η μνήμη, όμως, των ανθρώπων χρειάζεται υπενθύμιση και βοήθεια. Αυτή την ανάγκη- τόσο σπουδαία και αναγκαία- έρχεται να καλύψει το Μουσείο του Ολοκαυτώματος, το οποίο θα θυμίζει στους μεταγενέστερους αυτό το μέγα γεγονός. Μέγα για τον αριθμό των θυμάτων, μέγα για την Ιστορία, μέγα για τα διδάγματα, μέγα για τα μελλοντικά».

Τα παιδιά του Ολοκαυτώματος των Καλαβρύτων θυμούνται τη φρίκη (Ραδιοφωνικό ντοκιμαντέρ)

Με αφορμή τα 78 χρόνια από τη Σφαγή στα Καλάβρυτα, ένα από τα πλέον ειδεχθέστερα εγκλήματα των ναζί κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το Πρώτο Πρόγραμμα της ΕΡΤ παρουσιάζει ένα συγκλονιστικό ραδιοφωνικό ντοκιμαντέρ για το χρονικό της Σφαγής μέσα από τις προφορικές μαρτυρίες των παιδιών των Καλαβρύτων. Τα παιδιά αυτά είδαν να ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια τους η ανείπωτη φρίκη όταν αποκαλύφθηκαν οι σοροί των εκτελεσμένων στον λόφο του Καπή.

Το ραδιοφωνικό ντοκιμαντέρ μεταδόθηκε το Σάββατο 11 Δεκεμβρίου 2021, από 13:00 έως 14:00. Ο δημοσιογράφος της ΕΡΤ Θωμάς Σίδερης συνομίλησε στον τόπο της εκτέλεσης με τους επιζώντες Ειρήνη Λεχουρίτη, τότε ένα κορίτσι 4 χρόνων, τον Νικόλαο Κολιόπουλο, τότε ένα αγόρι 11 χρόνων και τον Γεώργιο Δημόπουλο, τότε ένα αγόρι 14 χρόνων. Παρουσιάζεται επίσης μία ενότητα «Οι γυναίκες των Καλαβρύτων» όπου μάνες, σύζυγοι και θυγατέρες μιλούν για τους εκτελεσμένους συγγενείς τους.

Στο στούντιο του Πρώτου Προγράμματος είναι ο ιστορικός Γρηγόρης Κόντος. Αποσπάσματα από προφορικές μαρτυρίες επιζώντων διαβάζουν οι σπουδαστές της Ανωτέρας Σχολής Δραματικής Τέχνης του δήμου Αγίας Βαρβάρας Χρήστος Μούσλλι και Εύα Ρούσσου.

Η έρευνα και παρουσίαση έγινε από τον Θωμά Σίδερη.

Ακούστε το ραδιοφωνικό ντοκιμαντέρ:

https://www.ertnews.gr/wp-content/uploads/2021/12/%CE%A4%CE%91-%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%99%CE%91-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%91%CE%92%CE%A1%CE%A5%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%98%CE%A5%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%91%CE%99.mp3

Καλάβρυτα 1943: Το χρονικό μιας «ατιμώρητης» σφαγής

Πρόκειται για ένα από μεγαλύτερα εγκλήματα της Ναζιστικής Γερμανίας κατά τη διάρκεια του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου. Στις 13 Δεκεμβρίου του 1943 δυνάμεις της «Βέρμαχτ» σκότωσαν σχεδόν όλους τους άρρενες κατοίκους των Καλαβρύτων, σε αντίποινα για την εκτέλεση αιχμαλώτων Γερμανών στρατιωτών από τον ΕΛΑΣ, όπως αναφέρει δημοσίευμα του sansimera.gr.
Το τελευταίο ιδίως έτος της Κατοχής είχαν αυξηθεί δραματικά οι ακρότητες των

κατακτητών, καθώς η κυριαρχία τους βρισκόταν υπό διαρκή αμφισβήτηση από την ελληνική αντίσταση και οι δυνάμεις τους δεν επαρκούσαν για να ελέγχουν τη χώρα. Η τύχη των Καλαβρύτων φαίνεται να προδιαγράφτηκε μετά την ήττα των Γερμανών από τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ στη Μάχη της Κερπινής (20 Οκτωβρίου 1943), κατά την οποία σκοτώθηκαν δεκάδες Γερμανοί στρατιώτες και αιχμαλωτίστηκαν 78.
Τότε τέθηκε σε εφαρμογή από το γερμανικό στρατηγείο η «Επιχείρηση Καλάβρυτα» («Unternehmen Kalavryta»), με αντικειμενικό στόχο την περικύκλωση των ανταρτών στην ορεινή περιοχή των Καλαβρύτων και την εξόντωσή τους. Την εκτέλεση της αποστολής ανέλαβαν μονάδες της 117ης Μεραρχίας Κυνηγών, που έδρευε στην Πελοπόννησο και είχε επικεφαλής τον υποστράτηγο Καρλ φον Λε Ζουίρ (1898-1954).

Ο γερμανός στρατηγός με τις αριστοκρατικές ρίζες, έχοντας πληροφορηθεί την εκτέλεση των 78 γερμανών αιχμαλώτων από τους αντάρτες, διέταξε τους άνδρες του να μην διστάσουν να λάβουν τα πιο σκληρά αντίποινα εναντίον του άμαχου πληθυσμού της περιοχής. Ήταν, άλλωστε, πρακτική των αρχών κατοχής να εκτελούν για κάθε σκοτωμένο γερμανό στρατιωτικό πολλαπλάσιους έλληνες αμάχους. Η «Επιχείρηση Καλάβρυτα» ξεκίνησε στις 4 Δεκεμβρίου, όταν οι γερμανικές δυνάμεις άρχισαν να συρρέουν στην ευρύτερη περιοχή των Καλαβρύτων από την Πάτρα, το Αίγιο, τον Πύργο και την Τρίπολη. Στο διάβα τους έκαιγαν χωριά και μοναστήρια (Μέγα Σπήλαιο και Αγία Λαύρα) και σκότωναν άοπλους πολίτες και μοναχούς.
Στις 9 Δεκεμβρίου έφθασαν στα Καλάβρυτα, δημιουργώντας ένα ασφυκτικό κλοιό γύρω από την πόλη. Καθησύχασαν τους κατοίκους, διαβεβαιώνοντας ότι στόχος τους ήταν αποκλειστικά η εξόντωση των ανταρτών και μάλιστα ζήτησαν από όσους την είχαν εγκαταλείψει να επιστρέψουν άφοβα πίσω στα Καλάβρυτα. Για να τους πείσουν ακόμη περισσότερο προχώρησαν στην πυρπόληση σπιτιών, που ανήκαν σε αντάρτες, και αναζήτησαν την τύχη των γερμανών τραυματιών της μάχης της Κερπινής.

Έξαφνα, όμως, το πρωί της Δευτέρας 13 Δεκεμβρίου συγκέντρωσαν όλο τον πληθυσμό στην κεντρική πλατεία και οδήγησαν τον άρρενα πληθυσμό άνω των 13 ετών σε μια επικλινή τοποθεσία, που ονομαζόταν «Ράχη του Καπή», ενώ τα γυναικόπαιδα τα κλείδωσαν στο σχολείο. Στη ράχη του Καπή εκτυλίχθηκε τις πρώτες μεταμεσημβρινές ώρες η τραγωδία, που οδήγησε σχεδόν όλο τον άρρενα πληθυσμό των Καλαβρύτων στο θάνατο. Με ριπές πολυβόλων οι Γερμανοί εκτέλεσαν τους συγκεντρωμένους, γύρω στους 800 ανθρώπους. Μόνο 13 Καλαβρυτινοί διασώθηκαν και αυτοί επειδή είχαν καλυφθεί από τα πτώματα των συμπολιτών τους και οι Γερμανοί τους θεώρησαν νεκρούς. Το σήμα για την εκτέλεση έδωσε με φωτοβολίδα από το κέντρο των Καλαβρύτων ο ταγματάρχης Χανς Εμπερσμπέργκερ και επικεφαλής του εκτελεστικού αποσπάσματος ήταν ο υπολοχαγός Βίλιμπαντ Ακαμπχούμπερ.

Το έγκλημα ολοκληρώθηκε με την πυρπόληση όλων σχεδόν των σπιτιών των Καλαβρύτων. Όσον αφορά την τύχη των γυναικόπαιδων, αυτά σώθηκαν χάρη στον ανθρωπισμό ενός Αυστριακού στρατιώτη, στον οποίο είχε ανατεθεί η φύλαξή τους. Αυτός άφησε ελεύθερη την είσοδο του σχολείου και διευκόλυνε την απομάκρυνσή τους. Όμως, το πλήρωσε με τη ζωή του, αφού καταδικάσθηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε. Συνολικά, κατά τη διάρκεια της «Επιχείρησης Καλάβρυτα», οι Γερμανοί σκότωσαν 1.101 άτομα, κατέστρεψαν και λεηλάτησαν πάνω από 1.000 σπίτια, κατάσχεσαν 2.000 αιγοπρόβατα και απέσπασαν 260.000.000 δραχμές.

Κανείς από τους υπευθύνους του Ολοκαυτώματος των Καλαβρύτων δεν λογοδότησε στη Δικαιοσύνη. Ο στρατηγός Λε Ζουίρ πέθανε αιχμάλωτος των Σοβιετικών το 1954, ο Εμπερσμπέργκερ σκοτώθηκε στο Ανατολικό Μέτωπο και ο Ακαμπχούμπερ πέθανε στην Αυστρία το 1972, σε ηλικία 67 ετών. Μόνο ο κατοχικός στρατιωτικός διοικητής της Ελλάδας, στρατηγός Χέλμουτ Φέλμι (1885-1965), καταδικάσθηκε το 1948 σε κάθειρξη 15 ετών από το Δικαστήριο της Νυρεμβέργης για όλα τα εγκλήματα πολέμου του Γ’ Ράιχ στην Ελλάδα, αλλά μετά από τρία χρόνια αφέθηκε ελεύθερος. Στις 18 Απριλίου του 2000, ο τότε Πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Γιοχάνες Ράου (1931-2006), επισκέφτηκε τα Καλάβρυτα και εξέφρασε τη βαθιά θλίψη του για την τραγωδία. Εντούτοις, δεν ανέλαβε την ευθύνη εξ ονόματος του γερμανικού κράτους και δεν

αναφέρθηκε στο ζήτημα των αποζημιώσεων.